

142

Colecția **POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE**

H. MATEI

TURNEUL DE PRIMĂVARĂ

EDITATA
DE REVISTA
**ȘTIINȚA
TEHNICĂ**

HORIA MATEI

II
10
13

TURNEUL DE PRIMĂVARĂ

Referent științific: conf. univ. MIHAI DRĂGĂNESCU

Coperta-desen: MAGDALENA BRAUN

Colecția „Povestiri științifico-fantastice”
Anul VI — Nr. 142

COLȚUL CITITORILOR

Dragă redacție,

Sintem cititori pasionați ai literaturii științifico-fantastice. Recunoaștem că nu am urmat îndemnul dv. de a ne abona la colecție, ceea ce nu ne împiedică totuși s-o citim cu regularitate.

Povestirile — bune sau mai puțin bune — pe care le-ați publicat au stîrnit în rîndul nostru discuții aprinse cu concluzii nu totdeauna concordante. Am avea multe să vă spunem, ca, desigur, și alți cititori. Credem că ar fi interesantă și utilă și pentru dv. și pentru noi o mai strînsă colaborare a redacției cu cititorii colecției. Desigur că prin consfăturile organizate și prin scrisorile primite redacția ține legătura cu cititorii ei; socotim totuși că un loc foarte potrivit pentru aceasta ar fi și broșurile colecției, sub forma unei rubrici publicate la sfîrșitul fiecărui număr.

Această rubrică ar putea să fie de fapt un fel de club al prietenilor colecției și prin intermediul ei ne-am putea comunica totodată anumite realizări tehnice, literare etc.

Dv. ce părere aveți? Așteptăm cu nerăbdare să ne răspundeți.

„Cercul de studii științifice“
Școala medie nr. 1 „N. Bălcescu“
București

Dragi prieteni,

Rîndurile voastre — ca și acelea trimise de alți prieteni ai colecției — ne-au prilejuit bucuria de a vedea că strădaniile noastre sînt urmărite de cititori cu însușețire și cu un ochi critic și tovarășesc.

Intotdeauna ne-a interesat extrem de mult opinia cititorilor noștri în legătură cu „povestirile bune sau mai puțin bune“ pe care le-am publicat. Și fără îndoială tocmai această opinie ne-a ajutat să înaintăm în activitatea noastră, i-a stimulat pe autori să-și îmbunătățească munca, să învingă multiplele dificultăți ivite în calea edificării celui mai tînăr front al literaturii noastre: genul științifico-fantastic.

Propunerea pe care ne-o faceți ni se pare atrăgătoare atît pentru cititori cît și pentru noi. De aceea, începînd din numărul acesta, vom publica un „Colț al cititorilor“, prin care fie că vom răspunde celor mai interesante scrisori, fie că vom semnala unele realizări deosebite ale prietenilor colecției.

Așteptăm, așadar, dragi cititori, să ne scrieți!

REDAȚIA

CAPITOLUL ÎNȚI

Unde aflăm câte ceva despre activitatea profesorului Roland Despreux

În după-amiaza zilei de 12 martie, un tânăr înalt, îmbrăcat într-un pardesiu de culoarea părului de cămilă, intră în holul hotelului „Ambasador” și se îndreptă spre biroul portarului. După ce aruncă o privire pe ceasul-brățară și se convinge că nu mai lipseau decât puține minute pînă la ora cinci, se adresează funcționarului de la poartă:

— Aș dori să vorbesc cu domnul Despreux din Paris. Profesorul Roland Despreux.

Portarul răsfoie registrul. Apoi:

— Etajul III, camera 306.

După ce privește tabloul din spatele său, să vadă dacă este cheia în căsuța ei, întrebă:

— Pe cine să anunț?

— Anton Ciuperceanu, secretarul Federației de șah a R.P.R.

Funcționarul chemă la telefon camera 306 de la etajul III și după o scurtă convorbire îi comunică vizitatorului:

— Profesorul Despreux coboară peste câteva minute. Vă roagă să luați loc în hol.

Tânărul cu pardesiu de culoarea părului de cămilă mulțumi, apoi alese o măsuță retrasă într-un colț și se așeză. Luă câteva reviste și le răsfoie distrat. Ochii îi alunecau însă peste fotografiile și text fără să le prindă înțelesul și i se îndreptau mereu spre scara pe care urma să coboare cel așteptat.

Profesorul Roland Despreux nu era la prima lui vizită în țara noastră. Anton Ciuperceanu îl cunoscuse încă în urmă cu patru ani, în care timp fusese aproape tot timpul în corespondență. Profesorul era de mai mulți ani președintele Federației internaționale de șah și una din cele mai cunoscute personalități în rîndul amatorilor din toate țările ale nobilului sport al minții.

Sosise în urmă cu câteva zile la București, pentru unele chestiuni legate de organizarea tradiționalului turneu internațional al țării noastre, a „turneului de primăvară“, cum i se spune. Anul acesta, turneul se arăta a fi deosebit de interesant. Mai întâi, fiindcă zece maeștri renumiți din numeroase țări își anunțaseră participarea, între alții și maestrul american Dacosta, care, în cei doi ani de când apăruse la diferite turnee și campionate, nu fusese încă învins. Apoi, fiindcă acest turneu era ultima manifestare mai însemnată de acest fel înainte de marile turnee de la Amsterdam — așa-zisul „turneu al candidaților“ —, care urma să decidă cine va juca cu marele maestru sovietic Vinogradov pentru titlul de campion mondial.

Anton Ciuperceanu fusese destul de mirat când profesorul Despreux îl rugase să-l viziteze în după-amiaza aceasta la hotel. Faptul în sine nu avea, desigur, nimic neobișnuit. Totuși, invitația fusese făcută pe un ton și în termeni care-i dăduseră de gândit tinărului secretar al federației de șah. După ultima ședință a comitetului de organizare a turneului, care avusese loc chiar în dimineața aceasta, profesorul Despreux îl luase de braț și-l trăsese deoparte :

— Vreau să-ți fac o rugămintă, îi spusese el.

Ciuperceanu nu vorbea foarte bine franceza, dar înțelegea totul. — Dacă nu te deranjează prea mult, continuase profesorul, aș vrea să ne vedem astăzi la ora cinci. Avionul meu pleacă în zori, așa că mi-a rămas numai după-amiaza de astăzi.

Spunând acestea, președintele își tol răsucea un nasture de la haină, ceea ce la el trăda o oarecare nervozitate.

— Cu plăcere, răspunsese Anton Ciuperceanu. Apoi așteptase ca președintele federației internaționale să-i dea câteva lămuriri asupra scopului întrevederii.

Părînd a citi întrebarea mută din ochii tinărului, profesorul tuși incurcat :

— În ceea ce privește cele ce vom discuta, spusese ezitînd, te rog să ai răbdare pînă după-amiază. E o chestiune... o chestiune... cum să spun... confidențială. Aș prefera ca deocamdată să rămînă între noi.

La despărțire, profesorul Despreux îi strînsese mîna și, drept rămas bun, adăugase :

— Atunci, pe după-amiază, la hotel.

Și, înainte de a se urca în automobilul care-l aștepta, îi strîngase :

— La ora cinci !

Acesta era motivul pentru care Anton Ciuperceanu, tinărul secretar al federației noastre de șah, întrebuse de profesorul Despreux din Paris și-l aștepta în holul hotelului „Ambasador“. Iar tonul în care profesorul îi ceruse convorbirea, precum și termenii pe care îi folosise dădeau de gândit tinărului ; aceste gânduri îl împiedicau să se poată concentra asupra revistei pe care o ținea în mînă și pe care o răsfoia mecanic.

Cătorul acestor rinduri ar putea să fie oarecum mirat de faptul că Anton Ciuperceanu acorda atîta importanță întrevederii cu profesorul Roland Despreux. Ba, mai mult decît alît, ar putea să nu găsească nimic neobișnuit în faptul că un oaspe străin vrea să comunice ceva secretarului federației noastre de șah, pe care-l cunoscuse în cursul uneia din vizitele sale, chiar dacă e vorba de ceva confidențial. A doua zi în zori, profesorul Despreux părăsea țara noastră și poate că-i va cere tînărului său cunoscut să-i trimită cîteva fotografii pe care le comandase și nu erau încă gata sau poate că-l va ruga să-i achiziționeze un disc cu melodia dansului nostru „Perinița”, atît de popular peste hotare...

Dar Anton Ciuperceanu era convins că e vorba de cu totul altceva decît de un mic serviciu. Ceva din atitudinea profesorului Despreux, din tonul pe care-l folosise cînd îi ceruse întrevederea îl făcea să presupună că trebuie să fie vorba de o chestiune mult mai serioasă. Și apoi, președintele federației internaționale era renumit pentru sobrietatea sa, pentru calmul care în cercurile șahiste făcea să circule și unele anecdote. Nu, dacă profesorul Roland Despreux, pe care nimeni și nimic nu-l putea scoate din liniștea lui, îi cerea o întrevedere și insista atît de mult ca discuția să rămînă confidențială, trebuia să fie ceva foarte serios.

În hol era cald. Anton Ciuperceanu își scoase pardesiul și aprinse o țigară. Sufîind fumul în tavan, se gîndi la personalitatea complexă și interesantă a celui pe care-l aștepta. Profesorul Roland Despreux era un savant cu faimă mondială în domeniul istoriei, unul dintre cei mai reputați medievaliști. În afară de aceasta, era un pasionat cercetător al originii și istoriei jocului de șah și un nu mai puțin pasionat problemist și teoretician.

Nu numai specialiștii, dar și mulți iubitori ai jocului de șah au primit cu interes lucrările sale despre originea indiană a jocului, despre evoluția lui în China veche, în Japonia, Coreea și Persia, precum și studiul său asupra variantelor jocului de șah în țările arabe, în timpul dinastiilor omiade și abaside. Profesorul Roland Despreux este unul dintre traducătorii și comentarii celebrului „Manuscris de la Göttingen”, al aceluși pergament redactat în limba latină și datînd din jurul anilor 1480—1520 și care — păstrat în biblioteca Universității din Göttingen — constituie primul document de literatură șahistă în forma modernă a acestui joc. Și tot lui i se datorează interesele studii asupra manualului de șah din 1497 al lui Lucena și asupra unor lucrări similare din secolele XVI—XVII, cum sînt cele ale spaniolului Ruy Lopez și ale italienilor Polerio și Greco.

Acestor merite ale sale în domeniul istoriografiei șahului, precum și celor cucerite ca analist, comentator și problemist, le datorează profesorul Roland Despreux alegerea sa ca președinte al Federației inter-

naționale de șah, calitate pe care o deține de cîțiva ani. Alegerea sa a fost așadar rodul și răsplata unei munci îndelungi și răbdătoare, care se bucură de autoritate în foarte multe țări.

De cînd se află în fruntea forului suprem al activității șahiste mondiale, el n-a încetat să militeze pentru a face ca vechiul și ingeniosul joc de șah să devină un factor de întărire a legăturilor și înțelegerii între popoare, obținind succese de seamă și cucerind noi și incontestabile merite în acest domeniu.

În timp ce Anton Ciuperceanu se gîndea la toate acestea, obiectul gîndurilor sale, profesorul Roland Despreux, apăru pe scara ce ducea către etajele hotelului. Era un om de statură mai degrabă scundă, cu fruntea înaltă și ușor încărunțit la temple.

Cu pași mărunți și deși se apropie de Ciuperceanu și-i strînse mîna cu căldură :

— Sper că nu te-am făcut să aștepti prea mult.

Apoi luă loc pe fotoliul din fața lui Anton Ciuperceanu și tuși încurcat, așa cum făcuse și de dimineață, cînd îi ceruse întîlnirea.

— Ceea ce îți voi spune acum, zise apoi, este o chestiune foarte delicată și sînt nevoit să-ți cer din nou, să insist chiar, ca deocamdată să rămîni strict între noi. E vorba de maestrul Martin Dacosta.

CAPITOLUL AL DOILEA

Unde asistăm la o interesantă discuție despre maestrul Martin Dacosta

Înainte de a continua, profesorul Despreux începu din nou să-și răsucescă nasturele de la haină, semn de oarecare neliniște, de iritare și în același timp de încurcătură.

Anton Ciuperceanu simți nevoia să-l ajute :

— Maestrul Dacosta, făcu el, urmează să sosească poimîine. Este unul dintre favoriții campionatelor noastre internaționale.

— Da, știu.

Profesorul continua să-și frămînte nasturele :

— Sosește poimîine. Din păcate, eu sînt nevoit să plec mîine, așa că nu voi putea asista la această interesantă competiție. Am încercat să-mi amîn plecarea, dar am fost chemat telegrafic la Amsterdam. Organizarea turneului candidaților reclamă prezența mea acolo.

Tînărul clătină capul. Știa că președintele federației internaționale încercase să-și amîne plecarea, că insistase chiar ca pregătirile pentru turneul de la Amsterdam să se facă fără el. În ultima clipă însă, vicepreședintele federației, care urma să-l înlocuiască, se îmbolnăvise.

— Te rog să mă ierți, continuă profesorul Despreux, dacă am să încep cu câteva amănunte biografice despre Martin Dacosta. Am să te plictisesc poate...

— De loc, îl asigură tînărul. De altfel, cunosc, în general, viața maestrului american. Am publicat o scurtă notiță biografică și în revista noastră de șah.

— Mă îndofesc, zise profesorul liniștit, că notița biografică apărută în revista dumneavoastră de șah, publicație pe care o apreciez pentru conținutul ei teoretic de valoare ridicată, avea și datele biografice pe care le posed eu.

— N-am vrut să... vreau să spun că..., făcu tînărul încurcat.

— Să lăsăm asta. Toate revistele de șah din lume au publicat notițe biografice despre Martin Dacosta, a cărui ascensiune rapidă, așa putea spune fulgerătoare chiar, a stîrnit o justificată uimire în toate cercurile șahiste. Dar nici una din aceste reviste nu cunoaște unele amănunte din viața marelui maestru american, unele amănunte foarte... interesante; da, acesta e cuvîntul: interesante.

Bătrînul savant ridică ochii spre interlocutorul său, curios să vadă efectul pe care l-au produs vorbele sale. Acesta era foarte atent. Dacă un om potolît și cu un calm care devenise proverbial printre șahiștii din lumea întregă folosea asemenea termeni, apoi era sigur că lui Anton Ciuperceanu îi va fi dat să aile unele lucruri într-adevăr neobișnuite.

— Pînă acum doi ani, continuă savantul, numele Martin Dacosta era complet necunoscut. Da, nu sînt nici doi ani din primăvara aceea cînd, la Rio de Janeiro, un tînăr de 21 de ani, de care nu auzise nimeni, pe numele său Martin Dacosta, a cîștigat un turneu la care participau cîțiva maestri consacrați, de incontestabilă valoare, maestri cu practică îndelungată și multă experiență. Cum obținuse să fie înscris ca participant la turneu, a rămas pînă acum un mister. A fost probabil o tan-tezie a organizatorilor, a colegilor noștri sud-americani. Iar după ce a cîștigat turneul, nimeni nu și-a mai pus întrebarea cum ajunsese să participe; acum era Martin Dacosta, cîștigătorul, maestrul. Și toate astea, cînd nici nu împlinise 21 de ani!

— La valeur n'attend pas le nombre des années, talentul nu ține seama de vîrstă, replică pe jumătate în glumă Anton Ciuperceanu, citînd din Corneille, compatriotul profesorului Roland Despreux. Istoria mai veche și mai recentă a șahului menționează cazurile unor copii...

— Știu, știu, îl întrerupse zîbind profesorul Despreux. Mulți copii au dovedit precocitate la jocul de șah, așa cum alții s-au arătat a fi foarte precoci în ceea ce privește matematica sau muzica. La vîrsta de șapte ani, Mozart a întreprins un turneu la Paris și la Londra, după ce i s-au tipărit primele sonate pentru vioară. Iar Samuel Reshevsky, la opt ani uimea lumea șahistă europeană, dînd simultane la zeci de

mese. De ce n-ar fi Martin Dacosta maestru la vârsta de 21 de ani ?

— Da, spuse Ciuperceanu. De ce nu ?

— Să lăsăm deocamdată întrebarea fără răspuns și să trecem mai departe, urmă savantul. Ascensiunea lui Dacosta a fost fulgerătoare. Astăzi, la mai puțin de doi ani de la prima sa participare la un turneu, el este socotit printre primii trei sau patru maeștri din lume. Și pe bună dreptate : s-a clasat pe primul loc la toate competițiile la care a participat.

— Și în această privință, precedentul a fost mai de mult creat.

Anton Ciuperceanu nu voia să-l contrazică pe bătrînul savant, către care se simțea atras. Ii plăceau felul lui liniștit, grija pe care o punea în alegerea cuvintelor.

— A fost creat, continuă tinărul zîbind. Gîndiți-vă la maestrul sovietic Mihail Tal. În 1957 era aproape necunoscut, iar în 1960 era de două ori campion al Uniunii Sovietice, învingător în turneele internaționale de la Porto Roj și Zürich și în meciul cu Mihail Botvînik pentru campionatul mondial. Și cîți ani avea atunci ? 23 ! Adică vârsta pe care o are astăzi Martin Dacosta.

— Ai dreptate. Numai că aici trebuie să luăm în considerare un amănunt. Maestrul sovietic Mihail Tal era, așa cum ai spus, aproape necunoscut. Aproape... Cu alte cuvinte, nu-și cucerise încă faima mondială. Dar juca șah de la o vîrstă destul de fragedă, a participat la competițiile din școala unde a învățat și din orașul în care a locuit, a colaborat la revistele șahiste și a învățat de la marii maeștri ai țării sale. În felul acesta a apărut Mihail Tal, un mare talent, o personalitate deosebită, cu un stil original și plin de vigoare, format la eminenta școală șahistă sovietică. Mihail Tal, ca și Botvînik și alții, a preluat cele mai bune tradiții ale vechilor maeștri ruși și sovietici. Ascensiunea alit de rapidă a lui Martin Dacosta nu are însă aceste antecedente și nu-și găsește asemenea justificări. Dacosta a apărut subit, cu totul pe neașteptate, a apărut, așa putea spune, căzut parcă dintr-o altă planetă ; biografia lui începe acum doi ani.

— Totuși, făcu Ciuperceanu gînditor, el există, joacă șah și joacă mai bine decît cei mai mulți dintre adversarii săi. Pînă acum e neînvins. Este o realitate obiectivă, de care trebuie să ținem seamă, chiar dacă, deocamdată, cauzele nu sînt foarte clare.

Profesorul Despreux se sculă și, cu mîinile la spate, făcu cîțiva pași pe covorul din hol, după care se întoarse și se așeză iar. Tinărul secretar al federației noastre de șah îl urmări cu privirea. Totul din atîtutudinea savantului pleda pentru calmul său dacă n-ar fi fost nastur-le acela, pe care-l tot frămînta...

— Bine, făcu într-un tîrziu profesorul, să lăsăm și această chestiune deoparte. Acum așa dori, tinere prieten, să-ți pun o întrebare : Care este stilul de joc al maestrului Dacosta ? Ai urmărit, desigur, ca și mine,

și ca toți iubitorii de șah din lume, partidele pe care Martin Dacosta le-a jucat cu măștri din toate țările la turneele din ultimii doi ani. Poate că unele din aceste partide le-ai și comentat în revista de șah la care colaborezi. Prin urmare, trebuie să-ți fi format o părere.

Anton Ciuperceanu se gîndi o vreme. Pe urmă începu șovăitor :

— La turneul din iarna trecută, de la Chamonix, Dacosta a jucat în general partide simple, bazate pe jocul de poziție, exploatînd abil greșelile adversarului și dînd dovadă de o mare putere de calculare a variantelor.

— În general ? Ce vrei să spui cu asta ?

— Vreau să spun că au fost și unele excepții. În trei sau patru partide, de pildă în cea cu maestrul italian Agostini, a jucat foarte agresiv și chiar riscant, a făcut și unele greșeli, ce-i drept greu de sesizat, pe care adversarii nu le-au putut folosi în condițiile speciale ale concursului cu timp limitat de gîndire. Mai tîrziu însă, la reconstituirea partidelor, toate acestea au apărut limpede.

Profesorul Despreux clătină capul aprobator :

— Dar la ultimul turneu internațional de la Stockholm ?

Tînărul dădu din umeri. Nu trecuseră nici două luni de la turneul din capitala Suediei și avea proaspete în memorie multe dintre partidele jucate acolo :

— N-aș putea caracteriza stilul maestrului Dacosta. În orice caz, e un stil plin de vigoare, dar neuniform, folosînd combinații neașteptate. Unele partide ale sale se desfășoară armonios, după cele mai clasice și încercate metode. Altele sînt caracterizate de mișcări surprinzătoare. Mulți teoreticieni ai șahului sînt de părere că secretul succeselor lui Martin Dacosta constă în pozițiile extrem de complicate la care ajunge : adversarul său este astfel obligat să calculeze un număr foarte mare de variante, ceea ce îl obosește și îl aduce în situația să nu mai poată face față situației de pe tablă. Alții sînt de părere că maestrul Dacosta are o pregătire teoretică deosebit de solidă, că este înzestrat cu o memorie cu totul ieșită din comun și reeditează în turneele la care participă multe dintre partidele jucate de marii măștri din trecut. Această din urmă părere poate constitui o explicație a faptului că n-are un stil propriu definit, că joacă de fiecare dată altfel, derutîndu-și adversarii.

— Aici am vrut să ajung. Prin urmare, ești de acord cu mine că joacă de fiecare dată altfel, că folosește metodele cele mai diferite, că n-are un stil propriu.

— În aceasta stă tăria lui.

Profesorul Roland Despreux se ridică din nou și făcu cîțiva pași. Apoi se întoarse spre tînărul său interlocutor și spuse :

— Să lăsăm, deocamdată, și această chestiune deoparte.

Se așază și privi gânditor către Anton Ciuperceanu. Acesta avea însă impresia că profesorul, urmărindu-și propriile gânduri, nu-l vedea. După aproape un ceas de discuție, tinărul se surprinse întrebându-se care este scopul întrevederii. Pentru el era limpede că profesorul Roland Despreux nu-i ceruse convorbirea ca să se întrețină cu el despre partidele jucate de şahistul american. În orice caz, convorbirea de pînă acum nu putea fi decît o introducere.

Dimineața, la sediul federației, savantul insistase asupra faptului că era vorba de o chestiune confidențială. Or, în cele discutate pînă acum, Anton Ciuperceanu nu vedea ce putea fi confidențial. Ascensiunea rapidă și metodele variate de joc ale maestrului Dacosta erau, ce-i drept, ieșite din comun, dar de notorietate publică.

În sfîrșit, profesorul Roland Despreux scoase din buzunarul hainei un plic. Făcu un gest ca și cînd ar fi voit să-l desfacă, să scoată scrisoarea dinăuntru, dar păru să se răzgîndească.

— Încă o dată, te rog, făcu învîrtind gânditor plicul între degete, ca discuția noastră să rămînă între noi. S-ar putea să mă înșel în presupunerile mele și atunci aș comite nu numai o gravă eroare, dar și o nedreptate.

Scoase din plic mai multe foi dactilografiate pe hîrtie subțire pentru poșta prin avion :

— Scrisoarea mi-a fost trimisă la Paris, în timp ce mă allam la Stockholm. Acolo a sosit în vreme ce eram în drum spre București și am primit-o abia ieri. După cum vezi, scrisoarea aceasta de la colegul și prietenul meu Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires, după ce a străbătut oceanul, m-a urmărit prin toată Europa și dacă mai întirzia două zile, ar fi trebuit să plece după mine la Amsterdam. Așa se face că am primit-o cu mare întirziere și nu m-am putut pune încă în legătură cu autorul ei, spre a cere unele amănunte ce mi se par indispensabile.

Profesorul Despreux își dresе glasul și, apucîndu-și nasturele de la haină, zise :

— Domnul Garcia-Gomez, un mare animator al șahului din America Latină, îmi scrie aici că pînă la vîrsta de douăzeci de ani Martin Dacosta nu știa să joace șah. Primele noțiuni le-a căpătat în închisoarea La Plata din Buenos Aires, unde ispășea o condamnare de șase luni pentru că fusese prins trișînd la jocul de cărți într-o tavernă.

CAPITOLUL AL TREILEA

Unde aflăm ce conținea scrisoarea domnului Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires

Deși era aproape de miezul nopții, unul dintre birourile de la etaj ale federației de șah era încă luminat. Prin spatele ferestrei biroului, rarii trecători ai acelei ore târzii puteau vedea, la intervale regulate, mișcându-se o umbră.

Cel care ar fi pătruns în încăperea l-ar fi găsit pe Anton Ciuperceanu, vechea noastră cunoștință din holul hotelului „Ambasador”, care își măsura biroul cu pași mari. Ținea mâinile la spate și era foarte preocupat. Pe masa de lucru se aflau mai multe fișe dactilografiate și un dosar cu tăieturi din diferite ziare și reviste.

Din încăperea de alături răzbătea tăcânitul monoton și regulat al unei mașini de scris. Miine începe turneul internațional și pînă în ultima clipă mai este totdeauna ceva de făcut...

Cititorul a ghicit, desigur, că pricina pentru care prietenul nostru Anton Ciuperceanu nu se dusesese încă la culcare și părea atît de frămîntat era convorbirea pe care, cu două zile în urmă, o avusese cu profesorul Roland Despreux. Cele aflate atunci l-au tulburat pe tinărul secretar al federației noastre de șah.

La rugămintea lui, profesorul îi permisesese să copieze scrisoarea primită din Buenos Aires. Copia se afla acum pe masa lui de lucru, iar hîrtiile cam mototolite, cu marginile îndoite, depuneau mărturie pentru faptul că Anton Ciuperceanu o citise și o recitise de foarte multe ori.

Tinărul deschise fereastra. Primăvara se arăta timpurie anul acesta și un val de aer proaspăt năvăli în birou, curățînd atmosfera saturată de fum de țigară. De undeva se auzi o pendulă bătînd miezul nopții.

Tăcânitul mașinii de scris se întrerupse o clipă și ușa se deschise. În prag se ivi o fată subțirică și cam ciufulită.

— Să vă fac o cafea ? întrebă.

Anton Ciuperceanu păru să nu fi auzit întrebarea. Dar după o vreme se întoarse și clătină capul în semn de negare.

Fata dădu din umeri și dispăru. O clipă mai târziu, mașina de scris își reluă tăcânitul monoton.

Părăsînd fereastra, Anton Ciuperceanu se apropie de birou și luă din nou fișele pe care copiasse scrisoarea adresată profesorului Roland Despreux. Cu toate că ajunsese să cunoască unele pasaje pe dinafară, o mai citi o dată:

Stimate domnule profesor,

Imi pare foarte rău că, după atita vreme de cînd nu ne-am văzut, sînt în situația regretabilă de a vă scrie despre unele lucruri nu prea plăcute. Am șovăit mult înainte de a așterne aceste rînduri pe hîrtie și am ajuns la concluzia că, în interesul propășirii nobilului joc al șahului, trebuie să vă informez asupra unor întîmplări din trecutul lui Martin Dacosta, întîmplări pe care, cu termeni foarte blinzi și poate neadecvați, le-aș numi ciudate și aventuroase.

Zilele trecute, pe cînd mă aflam pe Avenida San Isidro, aproape de teatrul Colón, am fost acostat de un individ cu o înfățișare nu prea onorabilă, îmbrăcat cu o eleganță cam țipătoare, cu o floare mare la butonieră. Avea o cicatrice care pornea din dreptul sprîncenii și-i brăzda întreg obrazul stîng pînă la bărbie. Și-a scos pălăria cu un gest cam teatral, păstrîndu-și însă țigara de foi în gură și m-a întrebat :

— Am onoarea să vorbesc cu profesorul Alonso Garcia-Gomez ?

— Da, am răspuns fără să-mi ascund uimirea.

Apoi am adăugat prudent :

— Nu cred să ne fi cunoscut.

Străinul se înclină :

— Numele meu este José Segovia. Sînt un... hm... să zicem că sînt un prieten al lui Dick. Dumneavoastră îi spuneți Dacosta, maestrul Martin Dacosta.

Spusese „maestrul“ pe un ton foarte batjocoritor. Iși scoase țigara din gură și rise cu poftă, un ris care făcea să i se contracte într-un fel anume cicatricea de pe față, dîndu-i un aspect hidos.

Mă simțeam foarte stînjerit de prezența acestui domn José Segovia și nu țineam de loc să lîm văzuți împreună. Ne aflam, după cum v-am mai spus, pe Avenida San Isidro, între Palacio del Congreso și teatrul Colón, la o oră de mare aglomerație.

— Nu l-am cunoscut prea bine pe maestrul Dacosta, am răspuns pe un ton rece, vrînd să-i dau a înțelege că socotesc convorbirea noastră întheiată.

— Eu l-am cunoscut bine, senor, replică José Segovia fără să se simtă jenat de alitudinea mea distantă. L-am cunoscut chiar foarte bine, fiindcă am stat împreună la închisoare. Inchiisoarea La Plata.

Am rămas înlemnit auzînd cele ce-mi spunea acest Segovia. Văzînd impresia adîncă produsă asupra mea de cele ce-mi spusese, omul cu cicatrice păru să se bucure.

— Dacă doriți amănunte, senor, imi spuse înclinîndu-se și fără să părăsească tonul batjocoritor, vă stau la dispoziție.

În timp ce-mi vorbea, imi făcui socoteala că Martin Dacosta avea cam douăzeci de ani cînd a participat la primul turneu șahist inter-

național, care a avut loc la Rio de Janeiro. Cînd mai avusese timp să ispășească o condamnare la închisoarea La Plata din Buenos Aires ? Într-o casă de corecție pentru minori, poate, dar nu la cea mai mare închisoare a orașului. În același timp însă, mi-am dat seama că nu cunoșteam nimic din trecutul său. Apăruse deodată, nimeni nu știa de unde, și fusese admis pe baza recomandăției deosebit de călduroase a unuia dintre membrii comitetului de organizare, după ce trecuse în mod strălucit cîteva probe preliminare.

Poate că omul cu cicatrice, acest José Segovia, mințea — după cum v-am arătat, înfățișarea și atitudinea lui nu inspirau cituși de puțin încredere —, dar eram totuși dator să verific afirmațiile lui. Drept urmare, l-am rugat să mă însoțească pînă la cafeneaua de peste drum. După ce ne-am așezat, a cerut whisky. Cu fiecare pahar de rachiu pe care-l bea, limba i se dezlega tot mai mult. Vă relatez pe scurt ce mi-a povestit :

Pe Martin Dacosta l-a cunoscut pe cînd erau amîndoi niște băiețandri, într-o colonie pentru delincvenți minori de lîngă Rio de Janeiro. După ce au ieșit de acolo nu s-au mai despărțit, învîrtind împreună tot felul de afaceri dubioase. Desigur că José Segovia nu mi-a povestit chiar totul, dar din cîte am înțeles au trebuit să părăsească în grabă Rio, fiindcă poliția de acolo căuta pe autorii spargerii unor vagoane din gara de mărfuri.

Cîțva timp s-au despărțit, reîntîlnindu-se apoi la Montevideo. Segovia făcea pe bookmaker-ul la hipodrom, iar Martin Dacosta intrase în slujba unei mari societăți de transporturi, care-l folosea ca spărgător de grevă. În urma unui denunț, José Segovia a fost arestat, extrădat și predat autorităților argentinieni, care l-au condamnat la doi ani închisoare. Nu mult după aceea, în aceeași închisoare apărură și Martin Dacosta : acesta fugise din Montevideo, socotind, pe bună dreptate, că e mai sănătos pentru el să nu dea ochii cu docherii greviști ; la Buenos Aires fusese prins trișînd la cărți într-un local rău famat din cartierul Avellaneda.

Aceasta este, pe scurt, povestea tinereții aventuroase a lui Martin Dacosta, actualmente unul dintre marii maeștri ai șahului.

L-am întreat pe José Segovia de ce îmi povestește toate acestea.

— Vedefi, senor, îmi spuse, eu am fost arestat în urma unui denunț. La Montevideo, numai Dick cunoștea micile afaceri pe care le învîrtisem pe hipodromurile argentinieni...

Toată fața i s-a lățit într-o grimasă ce voia să pară un suris, iar cicatricea de pe obrazul stîng se roșise ca o diră de sînge.

— Doi ani, continuă el, am stat într-o celulă de la La Plata, iar el a ieșit după șase luni și face pe campionul. Are bani mulți acum...

N-am mai putut răbda prezența acestui individ și am prelextat unele treburi foarte urgente ca să pot pleca imediat.

— Dacă aveți nevoie de mine, senor, mi-a spus la despărțire, mă găsiți în orice zi de curse la Hipódromo Nacional. Intrebați de Jo „Cicatrice”. Toată lumea mă cunoaște acolo.

Vă mărturisesc, stimată domnule profesor, că în primele ore după convorbirea cu José Segovia n-am acordat prea mare atenție spuselor sale. A doua zi însă, gândul la cele aflate începu să nu-mi dea pace. „Dar dacă era totuși adevărat?” — îmi spuneam. Jocul atât de complex care este șahul, practicat de-a lungul veacurilor de unii dintre cei mai generoși și mai înaintați oameni pe care i-a cunoscut istoria, acest joc care oferă satisfacții superioare și cere o seamă dintre cele mai nobile însușiri, poate oare da un reprezentant strălucit în persoana unui escroc la cursele de cai și trișor la jocul de cărți, unui aventurier care nu se dă în lături de la o treabă atât de murdară cum este cea de spărgător de grevă?

Muncit de aceste gânduri, m-am dus chiar în dimineața aceea la prefectura poliției, după ce în prealabil obținusem o scrisoare de recomandare de la unul dintre juriștii noștri de seamă, care mi-e prieten și face parte din cercul nostru de șah. La serviciul cazierului n-am găsit nici o fișă pe numele Martin Dacosta. Dar când am pomenit de condamnarea unui trișor pe nume Dick, în urmă cu doi ani, și am menționat închisoarea La Plata, lucrurile se lămuriră: peste o jumătate de oră aveam în mână fișa unui anume Dick Martin, originar din San Diego, California...

De la început mi s-a părut curioasă asemănarea de nume. Dar când am văzut fotografiile atașate fișei, orice îndoială a dispărut: din față și din profil se încrunta la mine Martin Dacosta, maestrul Martin Dacosta, în costumul vărgat și numerotat al deținuților din închisoarea La Plata. Nu vă mai înșir celelalte date din fișă, vă scutesc de peribila lectură a delictelor, mai mari și mai mărunte, ale acestui individ, care întotdeauna a trăit de pe urma expedientelor și a escrocheriilor.

Bineînțeles că n-am spus nimănui vreo vorbă, socotind deocamdată inutil ca domniile de la prefectura poliției să știe că mărunțul aventurier și escroc Dick Martin este una și aceeași persoană cu marele maestru internațional Martin Dacosta. Dar conștiința nu-mi dădea pace. Era aici o inadverență, o totală nepotrivire: pe de o parte apucăturile din trecut și înclinarea către ciștigul ușor, obținut fără muncă, iar pe de altă parte veleitățile remarcabile de care a dat dovadă șahistul, jucătorul prodigios, înzestrat cu o excepțională putere de calculare și combinare, cu voință de lup și imaginație, cu o temeinică pregătire teoretică...

A doua zi, aproape fără să vreau, pașii mi s-au îndreptat către Hipódromo Nacional. M-am învîrtit citva timp prin lumea pestriță a turfului * fără să pot lua o hotărîre. Pe urmă, m-am adresat unuia dintre cei ce mi s-au părut a fi obișnuiți ai curselor de cai și am întreat de Jo „Cicatrice”. Peste citeva minute, mă aflam în fața lui José Segovia, care nu păru cituși de puțin uimit :

— Ați venit, senor, îmi spuse cu rînjetul lui respingător. Știam că veți veni.

Am stat citva timp de vorbă, fără să aflu ceva într-adevăr nou. La plecarea l-am întreat pe Segovia :

— Martin Dacosta... Dick, cum îi spui dumneata, juca adesea șah ?

— Șah !? a ris bațjocoritor turfistul. Nu, senor, nu juca niciodată. Zaruri, da, juca adesea și mai ales pocher. Avea mare specialitate la acest joc și degete foarte îndeminate. Dar asta nu l-a scutit să facă șase luni la La Plata. A avut ghinion, fiindcă în cartierul Avellana sînt trișori mai mari decît el.

— Cred că te înșeli, am replicat uimit la culme, Dacosta..., vreau să spun Dick, trebuie să fi jucat adesea șah. Sînt sigur de asta.

José Segovia mă privi dintr-o parte și cînd țugui buzele cicatricea de pe obrazul stîng își schimbă poziția și se roși :

— Dick cunoștea o mulțime de jocuri, dar din cele cu zaruri și cărți. Și la toate trișa. Avea zaruri truate și măsluia cărțile de joc destul de bine. La casa de corecție din Rio, unde am stat împreună, erau citeva jocuri de șah. Dar Dick nu juca niciodată. „Asta e pentru babalici” — îmi spunea. Nu putea să sufere șahul. A învățat să joace abia la închisoarea La Plata. Stătea în celulă cu un anume Jeffrey Miller, Jeff „Inginerul”, cum îi spuneam noi, și acesta l-a învățat jocul. Își făcuseră figuri din miez de piine.

Văzînd că am rămas pironit locului de uimire, turfistul rînji și adăugă :

— Sînt sigur că trișează și la șah. Eu îl cunosc pe Dick, îl cunosc bine. Nu poate să joace fără să trișeze. Asta i-a intrat în singe.

Iată ce am aflat, stimate domnule Despreux, la a doua și ultima mea întîlnire cu José Segovia. Am socotit de prisos să-i explic acestui individ venal că la șah nu se poate trișa, că poți avea o dată sau de două ori șansa ca adversarul să comită o greșeală sau să nu poată de-

* Turf — hipodrom (n. r.)

duce planul tău de atac, dar că în nici un caz nu poți ajunge maestru internațional bazându-te pe asemenea fapte întâmplătoare. Pentru José Segovia, șahul e un joc ca toate jocurile, prin urmare se poate trișa.

Dar pentru Martin Dacosta? Cum a fost posibil ca, la câteva luni după ce a părăsit închisoarea unde a câpătat primele noțiuni ale jocului, să se claseze pe primul loc în turneul internațional de la Rio de Janeiro și în cel de la Buenos Aires, la care au participat cei mai buni maestri ai celor două Americi? Cum a fost posibil ca în mai puțin de doi ani să ajungă unul dintre primii jucători ai lumii, să se claseze pe primul loc în turneul de la Chamonix, învingând pe marele maestru italian Baldassare Agostini, și în turneul de la Stockholm, înaintea maestrului internațional Sven Johansson? Iată întrebări, stimate domnule profesor, la care nu pot răspunde. Figurile de șah nu sînt zaruri și nici cărți de joc, ele nu se pot măslui.

Am petrecut câteva zile ros de îndoieli, de gînduri contradictorii. La sfîrșitul acestor frămîntări, am hotărît să vă scriu, relatîndu-vă cele de mai sus. Am socotit că, în calitatea dumneavoastră de președinte al Federației internaționale de șah, trebuie să cunoașteți toate acestea.

Sînt sigur că veți ști să folosiți cele ce vă relatez în modul cel mai potrivit, astfel ca nobilul joc, străvechiul și veșnic tînărul șah, căruia îi sîntem amîndoi atît de atașați, să nu sufere o nejustificată știrbire de prestigiu, ci să se dezvolte mai departe ca un factor de prietenie internațională.

Cu deosebită simă

ALONSO GARCIA-GOMEZ

Incel, Anton Ciuperceanu lăsă foile să-i alunece din mînă, pe birou. Apoi se ridică și se apropie din nou de fereastra deschisă, privind gînditor în afară. Se auzi iar pendula, aflată undeva într-o casă din apropiere.

Tînărul își consultă ceasul. Era douăsprezece și jumătate. Se duse la calendarul din perete și rupse o filă: 15 martie.

Prin urmare, astăzi, în Sala Colonadelor, începea turneul internațional, „turneul de primăvară“, cum i se spunea în cercurile șahiste. Toți specialiștii erau de acord că unul dintre marii favoriți ai turneului era maestrul american Martin Dacosta.

Unde se arată preocupările lui Anton Ciuperceanu
într-un ceas înaintat din noapte

Anton Ciuperceanu se așază la masa lui de lucru, unde rămase citva timp cufundat în gânduri. Alături, țâcănitul monoton al mașinii de scris se întrerupsese și lăta cea subțirică și ciufulită deschise din nou ușa :

— Poate că o cafea v-ar face totuși bine, încercă ea.

Țînărul ridică ochii și o privi o clipă, parcă fără să o vadă. Pe urmă întrebă zîmbind :

— Dumneata, tovarășă Olga, joci șah ?

Fata se uită la el tîmîtă :

— Puțin. Am învățat de curînd. Cînd am fost angajată aici, la federația de șah, am crezut că e de datoria mea să învăț. Dar sînt o jucătoare foarte slabă. În general, cred că femeile nu prea au aptitudini pentru acest joc.

— Te înșeli, tovarășă Olga, zise Anton Ciuperceanu și întinse degetul, arătîndu-i tabloul din perete, de deasupra calendarului. Era o reproducere după Lucas van Leyden, al cărui original se află în Galeria de artă din Berlin și care reprezenta o partidă de șah între un bărbat cu aspect de negustor bogat și o irumoasă doamnă.

— Originalul acestui tablou a fost pictat pe la 1530. Dar mărturiile despre talentul femeilor la șah sînt mult mai vechi. Ai citit poveștile cuprinse în „O mie și una de nopți“ ?

Fata se uită la el cu ochii mari. Nu putea pricepe că un om în toată firea își pierde noaptea ocupîndu-se de pictura olandeză și de poveștile orientale.

— Da, zise, le-am citit cînd eram în școală.

— Atunci, urmă Ciuperceanu, poate că îți amînțești că Șeherezada îl distrăgea pe califul Harun al Rașid de la gîndurile sale negre cu ajutorul șahului. Se pare deci că nu era numai o neîntrecută povestitoare, dar și o bună jucătoare de șah. Harun al Rașid a domnit cam cu 1.200 de ani în urmă.

— Dar astea sînt numai povești, spuse fata cu jumătate de gură.

— E adevărat, făcu Ciuperceanu lăsîndu-se pe speteaza fotoliului. Poveștile orientale, atît de pline de imaginație și strălucire, cuprinse în „O mie și una de nopți“ s-au născut cam prin al zecelea secol. Totuși, în spatele ficțiunii se află modul de viață al acelei vremi,

relațiile, obiceiurile, mentalitatea unei întregi epoci. Dacă Șeherezada este înfățișată jucând șah, înseamnă că femeile din haremurile Bagdadului de-atunci cunoșteau jocul și-l practicau.

Dactilografa nu mai spuse nimic și așteptă ca secretarul federației să se decidă dacă vrea cafea sau nu. Acesta se închise însă iar îndărătul gîndurilor sale și păru să uite că se mai afla cineva în cameră.

Aici, cititorul să ne îngăduie o scurtă întrerupere a povestirii noastre, ca să putem arăta de ce tînărul nostru prieten Anton Ciuperceanu a început să vorbească, așa, deodată, despre talentul la șah al temeilor, făcînd și unele incursiuni în istoria artei, istoria literaturii și apoi în istoria propriu-zisă, stîrnind, pe bună dreptate, uimirea fetei ciufulite care intrase să-l întrebe dacă vrea cafea și care, oricum, nu putea să înțeleagă de ce își pierde noaptea în birou, mai ales că văzuse că nu lucrează, ci răsfoiește numai niște hîrtii și se plimbă cu pași mari prin încăpere.

Spre a putea, așadar, arăta aceasta, trebuie să ne întoarcem cu cîteva ore, mai precis în ziua de 14 martie, orele patru și zece minute, cînd avionul care venea de la Berlin a aterizat pe aeroportul Băneasa. Anton Ciuperceanu se afla pe aeroport, deoarece, ca secretar al federației noastre de șah și ca membru în comitetul de organizare al turneului de primăvară, primise sarcina să se ocupe de chestiunile de presă. Or, cu acest avion urmau să sosească doi ziaristi străini: Trude Hartmann de la ziarul berlinez „Der Abend“ și Filippo Nardi de la revista „Cronaca degli scacchi“ din Milano.

Avionul sosi la timpul prevăzut, și puțină vreme după aceea, cînd formalitățile la vamă fură îndeplinite, Anton Ciuperceanu se prezentă ziaristei berlineze, o tînără blondă, dezghețată pe măsura profesiei ei. După cîteva minute descoperiră și pe redactorul italian, despre care Trude Hartmann spuse că seamănă cu un voiajor în slujba unei întreprinderi de produse optice: în afară de ochelari, purta un magnetofon portativ, un binoclu și două aparate de fotografiat.

Filippo Nardi se dovedi însă a fi un tînăr atrăgător și bine dispus, iar cînd colega lui din Berlin observă că avuseseră în avion locuri alăturate, fără să știe că au aceeași profesiune și destinație și fără să se cunoască, el răspunse galant:

— *Mieux vaut tard que jamais. Mai bine mai tîrziu decît niciodată.*

Fiindcă Filippo Nardi nu cunoștea limba lui Goethe, după cum Trude Hartmann n-o cunoștea pe cea a lui Dante; pentru a se înțelege, o aleseseră pe aceea a lui Molière...

Lui Anton Ciuperceanu i-a convenit de minune această alegere, deoarece, după cum am mai arătat cu pitejul convorbirii cu profesorul Roland Despreux din holul hotelului „Ambasador“, secretarul federației noastre de șah se descurca destul de bine în limba franceză.

Un ceas mai târziu, după ce oaspeții străini se instalaseră la hotel și se refăcuseră oarecum de pe urma neplăcerilor călătoriei, l-au vizitat pe Anton Ciuperceanu la sediul federației, pentru a stabili unele amănunte cu privire la desfășurarea turneului, întocmirea buletinelor de presă, transmiterea reportajelor și cronicilor, precum și alte chestiuni legate de activitatea corespondenților. Se aflau acolo și alți ziaristi străini, care sosiseră mai devreme, și împreună au luat toate măsurile ca munca lor să se desfășoare în cele mai bune condiții, astfel ca iubitorii de șah din toate țările să fie informați cu promptitudine și să aibă imaginea clară a partidelor ce se vor juca în turneul așteptat cu atita interes.

După ce ziaristii plecară, Trude Hartmann mai rămase o vreme în biroul lui Anton Ciuperceanu. Secretarului federației noastre de șah îi plăcea fata asta dezghețată, dar simțea în fața ei o sfială pe care nu reușea să și-o explice.

Cîtva timp tăcură, pe urmă finărul spuse, doar așa ca să spună ceva :

— E destul de neobișnuit ca la un mare cotidian, cum este „Der Abend“, cronica șahului să fie făcută de o femeie.

Afita i-a trebuit. Trude Hartmann s-a înfuriat, ochii ei albaștri și-au pierdut seninătatea, încrunțindu-se :

— Allă, domnul meu, i-a spus, că dumneata nu ești nici primul și nici singurul care vîntură părerea greșită că femeile nu posedă aptitudini pentru jocul de șah...

— Departe de mine asemenea gînd, se repezi Anton Ciuperceanu. Am vrut numai să spun că este neobișnuit ca... vreau să zic... cronica șahului...

Ii era necaz că începuse să se bilbue. Ziarista îl privea dintr-o parte și în jurul gurii ei flutura un suris care nu avea nimic măgulitor pentru el. Apoi, ea întinse degetul spre tabloul din perete, spre reproducerea după Lucas van Leyden, și-i vorbi de operele de artă în care femeile sînt reprezentate jucînd șah, de povestirile și legendele medievale, se întoarse la Șeherezada și sări apoi la Isolda, mireasa regelui Mark din Cornwallis, care găsise mijlocul de a sta lângă iubitul ei, cavalerul Tristan, jucînd șah cu el.

Anton Ciuperceanu asculta și se simțea ca un elev prins cu lecția neînvățată și nevoit să rabde morala profesoarei. Iar Trude Hartmann vorbea într-adevăr ca o profesoară, cu un ton moralizator, ușor ironic :

— Istoria, spunea, ne oferă nenumărate exemple. Ecaterina a II-a a Rusiei era o excelentă jucătoare și partenerii ei Orlov sau Potemkin pierdeau partidele nu numai din condescendență față de majestatea sa imperială. Iar madame de Rémusat, autoarea interesantelor memorii asupra curții lui Napoleon Bonaparte, era adesea partenera de șah a marelui comandant de oști. Dar de ce să mergem atât de departe și să nu vorbim de genialele șahiste mai recente, de ceha Vera Mencik, de pildă, care a câștigat în 1927 campionatul mondial feminin și și-a păstrat titlul pînă la moartea ei atât de tragică, în 1944, în timpul bombardării Londrei de către aviația hitleristă. Vera Mencik era oare mai prejos de cei mai renumiți șahiști din vremea aceea? De loc. Marele maestru Flohr propusese, în glumă, înființarea unui club șahist „Vera Mencik“, din care să facă parte toți cei care fuseseră învinși sau remizaseră cu ea. Prin urmare, clubul urma să aibă ca membri pe toți marii șahiști contemporani, în frunte cu maestrul belgian E. Colle, cu maestrul olandez Max Euwe și cu... Flohr însuși.

Deși discursul Trudei Hartmann suna ca o adevărată filipică la adresa lui, Anton Ciuperceanu se surprinse că-i plac înverșunarea fetei și roșeața din obraji ei, care contrasta plăcut cu albastrul ochilor. Mai ascultă o vreme considerațiile ziaristei asupra aptitudinilor excepționale și stilului de joc al șahistelor sovietice Ludmila Rudenko, Elisabeta Bikova, Olga Rubțova și Kira Zvorikina; apoi, după ce vajnica apărătoare a talentului și tradiției feminine în șah se opri să răsufle, îi spuse liniștit :

— Aperi o cauză dinainte câștigată. Dar o aperi bine.

Izbucniră amîndoi în ris; un ris sincer, spontan, care alungă dintr-o dată încruntarea din ochii albaștri ai Trudei și-l despăgubi pe Anton Ciuperceanu de prelegerea cu nuanță dojenitoare pe care fusese nevoit s-o asculte.

Această scenă, petrecută în după-amiaza zilei de 14 martie, a însemnat începutul prieteniei dintre ziarista Trude Hartmann și secretarul federației noastre de șah. Seara, Anton Ciuperceanu și-o petrecu în iureșul pregătirilor pentru marele turneu care avea să înceapă a doua zi, iar mai tîrziu, gîndurile sale au fost absorbite, după cum am mai arătat, de problemele puse de scrisoarea adresată de domnul Garcia-Gomez profesorului Roland Despreux.

Cind dactilografa cea grijulie l-a întrebat dacă nu vrea cafea, Anton Ciuperceanu și-a amintit, pentru prima oară în seara aceea, de Trude Hartmann. De ce i-a venit tocmai atunci în minte, nu știa nici el. Și atunci, i-a ținut tovarășei Olga cuvântarea despre pictorul van Leyden și despre Șeherezada, repetind întocmai unele dintre cuvintele ziaristei berlineze.

Așa se face că, în acel ceas înaintat din noapte, Anton Ciuperceanu a stîrnit nedumerirea fetei ciufulite și amatoare de cafea.

Cititorul să ne ierte că am insistat atîta asupra primei întîlniri și a convorbirii dintre ziarista Trude Hartmann de la „Der Abend“ și secretarul federației noastre de șah, fapte care, la prima vedere, par să nu aibă legătură cu povestirea noastră. Dar desfășurarea ulterioară a evenimentelor va arăta cu prisosință că o asemenea legătură există și că prietenia dintre cei doi tineri a jucat un rol de seamă.

De asemenea, se va vedea că nici Filippo Nardi, redactorul revistei „Cronaca degli scacchi“ și posesorul unui bogat sortiment de instrumente optice, nu este cu totul străin de aceste evenimente.

CAPITOLUL AL CINCILEA

Unde reporterul Dinu Romanescu povestește peripețiile unui raid-anchetă

Deși se culcase foarte tirziu, Anton Ciuperceanu sosi încă de la ora nouă dimineața la sediul federației. Pe drum își cumpăraseră ziarele și acum le răsfoia în grabă. După cum era și firesc, gazetele acordau un spațiu larg marii competiții șahiste internaționale ce urma să înceapă astăzi în capitală.

Tradiționalul turneu internațional al țării noastre se desfășura vreme de patrusprezece zile, cu începere din ziua de 15 martie. A șaptea zi a competiției, 21 martie, era zi de odihnă și corespundea calendaristic echinocțiului de primăvară, de unde și numele acestei mari întreceri, nume lansat la început de un ziarist și adoptat apoi de cercurile șahiste: „Turneul de primăvară“.

Secretarul federației luă la întimplare unul dintre ziare și citi ancheta pe care un reporter al ziarului o întreprinsese printre cei zece mari maștri internaționali care participau la turneu. Iată ce declarau ei.

Maestrul suedez Sven Johansson: Sint ferm hotărît să-mi iau revanșa după înfrîngerea suferită la Stockholm. După cum vedeți, se anunță o luptă aprigă.

Maestrul sovietic P. A. Cerednikov : Turneul de la București este unul dintre cele mai interesante din ultima vreme. Mă întâlnesc pentru prima oară, în fața tablei de șah, cu marele maestru Martin Dacosta. E un jucător redutabil și plin de surprize. Sper să pot obține un rezultat bun.

Maestrul austriac dr. Heinrich Hildebrandt : Sint actualmente răcut după o boală îndelungată, care m-a împiedicat să particip la ultimele competiții. Aici, la București, se realizează o dorință mai veche de-a mea : să mă întâlnesc cu Martin Dacosta...

Maestrul cehoslovac dr. Karel Macek : Intr-o competiție ca aceasta, unde se întâlnesc câțiva dintre cei mai buni șahiști din lume, e greu de spus cine va câștiga. În orice caz, vom avea cu toții ceva de învățat...

Maestrul italian Baldassare Agostini : La ChamoniX, Martin Dacosta m-a învins. Acum, la București, am prilejul să-mi iau revanșa. Partida noastră va decide care dintre noi este mai bun.

Maestrul sovietic Mihail Levinson : „Turneul de primăvară“ constituie o serioasă verificare pentru turneul candidaților de la Amsterdam. Cred că nu exagerez afirmând că rezultatul de la București va face să se întrevadă viitorul adversar al marelui nostru Igor Vinogradov în lupta pentru titlul mondial.

Maestrul englez Neill Macpherson : Va câștiga cel care va juca mai bine... Dacă Martin Dacosta va juca și la București ca la ChamoniX și la Stockholm, va fi foarte greu de învins.

Maestrul german Ludwig Spieringer : Cel mai periculos adversar mi se pare Martin Dacosta, datorită jocului său derutant și plin de neprevăzut. Dar lupta va fi strinsă și surprizele nu sint excluse.

Maestrul bulgar Boris Petrov : Înainte de terminarea competiției, e greu de spus cine va câștiga. În ceea ce mă privește, voi face tot ce-mi stă în putință ca să fiu eu acela... Sint convins că adversarii mei vor face la fel.

Maestrul american Martin Dacosta : Sint într-o formă excelentă. Nu voi pierde nici o partidă.

Cu un gest brusc, necontrolat, Anton Ciuperceanu mototoli ziarul. Îl irita ultima declarație, care i se păru plină de îngîmfare, de un nemăsurat orgoliu. O declarație lipsită de eleganță, de curtoazie față de ceilalți participanți la turneu.

Deslăcu din nou ziarul și-l netezi cu latul palmei pe placa de sticlă a biroului. Raidul-anchetă se încheia cu câteva comentarii pe marginea stilului de joc al fiecărui participant și dădea pronosticuri cu privire

la șansele pe care le aveau cei patru șahiști care reprezentau țara noastră în marea competiție. Interviuul din ziar era semnat D. Romanescu.

Ochii lui Ciuperceanu se întoarseră la declarația maestrului Martin Dacosta. Citi și reciti de câteva ori cele două rînduri ce depuneau mărturie pentru vanitatea fără măsură a autorului lor.

— Ați lipsă de sportivitate..., murmură el.

— Intocmai! se auzi un glas din cealaltă parte a biroului. Dacă vă referiți la declarația maestrului Martin Dacosta, calificarea pe care i-o dați este cea mai potrivită.

Secretarul federației de șah privi pe cel care vorbise: un tînăr înalt, îmbrăcat cu oarecare îngrijire; intrase probabil în timp ce el era cufundat în lectura ziarului și se tolănise fără jenă în fotoliul din cealaltă parte a mesei de lucru, întinzîndu-și picioarele pe covorul din birou. După ce vorbise, începuse să-și studieze pantofii cu multă atenție, de parcă ar fi găsit cine știe ce lucruri deosebite în aspectul lor.

Or, se nimerise ca în dimineața aceea, frămîntat de gînduri și după prea puține ore de somn, Anton Ciuperceanu să fie mai puțin calm ca de obicei și destul de prost dispus. De aceea, întrebă brusc și cam pus pe harță:

— Cu cine am plăcerea?

Ca stîrnit de un resort, tînărul din fotoliu sări în picioare și se înclină cu exagerată și ironică politețe:

— Numele meu e Dînu Romanescu, sînt reporter și autorul raidului-anchetă pe care tocmai ați binevoit a-l citi.

— Încîntat, mormăi celălalt. Mă numesc Anton Ciuperceanu, sînt secretar al federației de șah și tocmai citeam raidul-anchetă pe care ați binevoit a-l scrie.

Dînu Romanescu izbucni în rîs. Un rîs sincer, nereținut. Anton Ciuperceanu zîmbi și el. Toată iritarea dinainte dispăruse și se simți atras de tînărul său vizitator.

Reporterul se întinse iar în fotoliu și — după ce-și studie câteva clipe pantofii — întrebă:

— Ce părere ai despre Martin Dacosta?

Ciuperceanu se uită la el uimit, apoi dădu din umeri fără să răspundă. Dar după câteva clipe se răzgîndi și, luîndu-și o mîină cît putu de severă, spuse:

— Acesta e, așadar, motivul pentru care am cîntea să primesc vizita dumitale. Te interesează ce părere am despre Martin Dacosta... Părerea a zece maștri internaționali nu-ți ajunge?

— Nu, făcu calm reporterul fără să-și ridice privirea de pe încălțări.

— Regret, dar altceva decît ce au declarat ei nu sînt în măsură să-ți spun.

Reporterul se gîndi o vreme, apoi zise :

— Nu mă prea pricep la șah. Am fost însărcinat cu acest raid-anchetă fiindcă redactorul nostru de specialitate s-a îmbolnăvit.

— Iți vom face toate înlesnirile ca să poți urmări concursul în cele mai bune condiții. În Sala Colonadelor funcționează un birou de presă care...

— Nu despre asta e vorba.

Reporterul ridică ochii și se uită cu nevinovăție la Anton Ciuperceanu :

— Am vrut să știu părerea dumitale despre Martin Dacosta ca om, nu ca jucător de șah. Cu alte cuvinte, nu despre maestrul internațional Dacosta, ci despre Dick...

Anton Ciuperceanu sări în sus, holbindu-se la reporter :

— De unde ai auzit de Dick ? Ce știi dumneata despre Dick ?

Ziaristul își coborî iar ochii și, cu prefăcuta lui nevinovăție, spuse :

— Am aruncat și eu o vorbă, la întîmplare...

Secretarul Federației de șah se înfurie de-a binelea. Se repezi la tînarul din fotoliu și-l apucă de umeri, zgîlțîindu-l :

— Nu înțelegi, omule, că e foarte important să spui ce știi despre Dick ? De unde cunoști numele acesta ? Cine ți-a vorbit de el ?

Dinu Romanescu părea să se amuze copios :

— Să zicem că mi l-a suflat muza, muza ziaristicii. Avem și noi, reporterii, muzele noastre.

Apoi, ridicîndu-se din fotoliu, desprinse mîinile celui alt de pe umerii săi și adăugă :

— Dacă mă iei cu duhul blîndeței, spun totul. Altfel, tac ca pește.

Lui Anton Ciuperceanu îi fu rușine de izbucnirea lui. Se întoarse în spatele biroului și se așeză, așteptînd ca reporterul să vorbească. Dar degetele sale, care băteau darabana pe sticla biroului, îi trădau nerăbdarea.

Dinu Romanescu începu să se plimbe cu pași mari prin încăpere. Ținea mîinile în buzunarele pantalonilor și nu părea prea grăbit. Anton Ciuperceanu așteptă cu răbdare filozofică.

În sfârșit, ziaristul se hotără să vorbească :

— Ieri dimineața, „Bătrînul“ s-a gîndit că ar fi bine să facem un zăid-anchetă printre cei zece mari maștri internaționali. „Bătrînul“ este secretarul nostru de redacție. M-a chemat și mi-a pus în vedere ca cel mai tîrziu pînă la ora șase după-masă materialul să fie pe biroul său, bășut la mașină, gata spre publicare. „Zece declarații?“ — m-am mirat eu. „Nu e cam mult?“ „Nu, nu e mult“ — mi-a spus „Bătrînul“ acru, cum îi e felul. „Să nu lipsească nici unul dintre marii maștri internaționali“. „Dar dacă nu-i găsesc pe toți?“ O clipă mai tîrziu mi-a părut rău că am pus întrebarea, fiindcă „Bătrînul“ s-a infuriat, a țipat la mine că sînt reporter și că să-i scot din pămînt, din iarbă verde pe cei zece maștri internaționali și să le iau declarații...

— Tovarășe Romanescu, îl întrerupse celălalt nerăbdător, n-are nici un rost să-mi faci un reportaj oral al reportajului dumitale scris. Pe mine mă interesează...

— Ajung numaidecît și acolo.

Ziaristul se uită pe sub sprîncene la Ciuperceanu și acesta nu putea să scape de impresia că în privirea asta stăruia ironia. Dar strînse buzele și se abținu de la orice comentariu. Înainte de toate, era important să afle ce știa celălalt despre Dick.

— Și după cum îți spuneam, continuă ziaristul, „Bătrînul“ nici nu voia să audă ca vreunul dintre marii maștri să lipsească din interviu. Am luat deci „Pobeda“ redacției și m-am oprit întii la hotelul „Athénée Palace“, unde am găsit pe trei dintre maștri angajați într-o pasionantă discuție despre avantajele partidei italiene asupra celei spaniole, scoțiene și siciliene, despre dezavantajele apărărilor Philidor și Alehin, precum și despre deschiderea Caro-Kann conjugată cu mai multe feluri de gambituri...

— Să trecem, te rog, peste amănunte.

— Bine. Din discuția maștrilor n-am înțeles prea mare lucru, dar în cîteva minute aveam în buzunar cele trei declarații. Maștrii au fost amabili și m-au informat că unii dintre colegii lor plecaseră la Sala Colonadelor să joace o partidă sau două. „Ca să se obișnuiască“ — mi-au spus ei — „cu tabla și figurile, cu atmosfera sălii“. M-am aruncat în buna și vechea noastră „Pobedă“ și în cîteva minute eram în Sala Colonadelor, unde am găsit alți patru maștri, cărora le-am luat declarații.

— Martin Dacosta era printre ei ?

— Nu. Plecase de dimineață de la hotel, împreună cu secretarul său, și de atunci nu-l mai văzuse nimeni. Aveam deci șapte declarații. Pe maestrul Johansson l-am găsit la prinz, în restaurantul hotelului, iar pe maestrul Petrov după-masă, la Muzeul de artă, pierdut în contemplarea unor tablouri din Galeria universală. Prin urmare, nouă declarații se aflau însemnate pe filele carnetului meu de nofite. Mai lipsea una.

— A lui Martin Dacosta.

— Exact... și era ora șase după-masă. Am trimis „Pobeda“ la redacție, cu materialul, iar eu i-am telefonat „Bătrînului“, explicându-i cum stau lucrurile. „Cum“ — a strigat la mine —, „tocmai maestrul Dacosta lipsește?!“ Apoi mi-a notificat să nu mă întorc la redacție fără a zecea declarație. Am pornit prin oraș, la întâmplare, înarmat numai cu încrederea mea nețărmurită în muza noastră, a reporterilor, care, speram, îmi va călăuzi pașii. Din jumătate în jumătate de oră telefonam la „Athénée Palace“ și întrebam dacă maestrul s-a întors.

— Și ți-a călăuzit pașii... muza dumitale?

— Da, dar numai după ce mi-a pus la grea încercare răbdarea. Așa e ea, răutăcioasă... Dar pînă la urmă se dovedi totuși a fi fată bună. L-am descoperit pe viitorul autor al celei de-a zecea declarații abia la miezul nopții, la barul „Continental“. Dacosta, vreau să spun marele maestru internațional Martin Dacosta, era beat turtă.

Reporterul se opri din plimbarea lui prin cameră și se uită la Ciuperceanu să vadă ce efect au cele relatate de el. Dar secretarul federației de șah nici nu clipi:

— Fiecare, zise, își poate petrece timpul liber cum dorește. Îmi permit să-ți atrag atenția însă că ai omis să-mi vorbești de Dick.

— Ajung numaidecît și acolo. Prin urmare, m-am prezentat la masa maestrului, care se afla în tovărășia secretarului său, i-am spus cine sînt și ce doresc de la el. Mi-a făcut declarația pe care o cunoști din ziar și mi-a repetat-o de zece ori. M-am dus la telefon și am chemat la redacție. Ziarul era gata pentru tipar, numai cîteva rînduri erau albe, acolo unde urma să apară declarația lui Martin Dacosta. I-am dictat-o „Bătrînului“ la telefon, adăugînd că nu se poate pune prea mare temei pe această declarație, dat fiind starea de ebrietate înaintată a maestrului. Dar „Bătrînul“ a fost de părere s-o publicăm totuși. „Și înainte de turneele de la Chamonix și de la Stockholm“ — spunea —, „Martin Dacosta a făcut presei declarații identice. De ce n-ar vorbi la fel și înainte de turneul de la București? Eu cred că ar fi făcut declarația

asta chiar dacă ar li băut numai lapte." Am uitat să-ți spun că „Bătrînul“ e un bun jucător de șah și că urmărește cu pasiune toate competițiile. Mi-e teamă că va trebui să-mi procuri, pentru el, bilete la turneul care începe astăzi. Am auzit că cele trei mii de locuri ale sălii sînt vindute pentru toate cele patrusprezece zile ale turneului.

— Îți procur, zise Ciuperceanu sec, dar cu o singură condiție: Ca în următoarele cinci minute, în cel mult cinci minute, să lămurești chestiunea cu Dick.

Dinu Romanescu începu să ridă. Pe urmă se așeză în fotoliu, întinse picioarele după obiceiul lui și spuse cu sinceritate:

— Nu știu nimic, dar absolut nimic despre acest Dick al dumitale. Adineaori, cînd ți-am spus că a fost o vorbă aruncată la întîmplare, n-am mințit. Este adevărul adevărat.

— Bine, dar numele acesta, de unde îl cunoști?

— E simplu. După ce am terminat convorbirea cu „Bătrînul“, mi-am făcut o socoteală: Este firesc, mi-am zis, că în ajunul începerii marelui turneu, unii maștri discută probleme de șah, alții se obișnuiesc cu atmosfera sălii în care vor juca, iar alții se odihnesc vizitînd muzee. Dar dacă unul dintre ei se imbată chiar în noaptea precedentă și afirmă că e într-o formă excelentă, apoi acesta e un fenomen neobisnuit, care merită să fie studiat mai îndeaproape. M-am întors deci la masa lui Dacosta, care, de altfel, mă invitase, și am stat vreme de un ceas. Îți pot afirma, cu toată certitudinea, că acest mare maștru a absorbit în noaptea asta o asemenea cantitate de rachiu, încît n-are să poată juca astăzi nu numai șah, dar nici măcar popice. În drum spre federație, am trecut pe la hotel și am întreat portarul la ce oră s-a întors. „Puțin după ce am intrat în schimb“ — mi-a răspuns. „Cînd ai intrat în schimb?“ „La ora șapte dimineața“. Pe urmă mi-a spus confidențial că au trebuit să-i care, pe maștru și pe secretarul maștrului, pe sus, pînă în camerele lor.

— Mai ai treizeci de secunde, zise Ciuperceanu consultîndu-și ceasul, ca să-mi spui ce știi despre Dick.

— În timp ce stăteam cu ei la masă, secretarul îi spunea mereu Dick. Asta-i tot. Altceva nu știu.

Ciuperceanu se gîndi o vreme. Pe urmă spuse cam dezamăgit:

— Într-adevăr, mare lucru n-ai reușit să-mi spui.

Reporterul se sculă și se înclină:

— Imi pare foarte rău. E oare atît de important numele cu care secretarul se adresa maștrului? De fapt, mi-a făcut impresia că între

ei sînt mai degrabă relații de prietenie decît de la patron la salariat. În orice caz, acest Miller îl tutuia pe maestru.

Ciuperceanu tresări :

— Miller ai spus ?

— Da, Miller. Așa îl cheamă pe secretar, Jeffrey Miller.

Se scotoci prin buzunare :

— Mi-a dat și o carte de vizită.

Secretarul federației rămăsese cu privirea pierdută pe peretele din fața lui. „Jeffrey Miller“... murmură mereu, „Jeffrey Miller“... Deodată păru să-și amintească :

— Jeff „Inginerul“ !

— Da, răspunse reporterul. Așa îi spunea Dacosta, Jeff. Iar o dată l-am auzit cînd îi spunea „Mai toarnă un păhărel, inginerule.“ Vorbea englezește, limbă pe care o cunosc destul de bine și nu cred să mă îi înșelat.

Anton Ciuperceanu se sculă și începu să se învîrtească prin încăperea ca un leu în cușcă, tot bolborosind cuvinte pe care celălalt nu le înțelegea.

La un moment dat, reporterului i se păru însă că aude următoarea frază, cam ciudată și pentru el de neînțeles :

— Am putea pune bazele unei asociații a foștilor deținuți de la închisoarea La Plata...

CAPITOLUL AL ȘASELEA

Unde prietenul nostru Anton Ciuperceanu ia o hotărîre neașteptată

Faptele au dovedit că reporterul Dinu Romanescu s-a înșelat amar, nic atunci cînd a crezut că absorbirea unei cantități mari de alcool îl va împiedica pe maestrul Martin Dacosta să joace în prima zi a turneului. Nu numai că a jucat, dar a și cîștigat, în fața maestrului Sperlinger, care a abandonat după a douăzeci și opta mutare. De asemenea, a cîștigat și în următoarele două runde ale turneului.

În dimineața zilei de 18 martie, după a treia zi a turneului, maestrul Johansson, care cu o seară înainte dăduse mutarea în plic, a căzut de acord asupra remizei în partida cu maestrul Macpherson. În fruntea clasamentului, pe primele trei locuri, se aflau maeștrii Dacosta, Cered-

nikov și Agostini, cu cîte trei puncte din trei posibile ; pe următoarele trei locuri se clasaseră maeștrii Levinson, Johannson și compatriotul nostru Victor Ursu, cu cîte două puncte și jumătate ; pe locurile șapte și opt, maeștrii Petrov și Macek, cu cîte un punct și jumătate ; iar pe locul nouă maestrul Macpherson, care obținuse un punct, remizînd cu Johannson și cu Ursu, după ce pierduse la Agostini.

Partidele primelor trei runde au fost foarte strînse. Participanții au dovedit hotărîre fermă de a ciștiga, nu s-au silit să intre în poziții dificile și au clădit combinații strategice îndrăznețe și spectaculoase. De altfel, din cele douăzeci și una de partide disputate în aceste trei runde, numai cinci s-au terminat prin remiză, ceea ce dovedește cu prisosință că, în general, nu s-a folosit jocul pozițional, ci lupta deschisă.

În fiecare dimineață, la biroul de presă al Sălii Colonadelor soseau ziare și reviste șahiste din numeroase țări, aduse printr-un serviciu special de poștă aeriană. Presa străină publica reportaje din Sala Colonadelor, comentarii la diferite partide jucate, clasamente, pronosticuri. Toate ziarele și revistele erau de acord că forțele ce se ciocnesc și nivelul la care se desfășoară partidele confirmă tradiția bine stabilită a „turneului de primăvară”, care constituie unul dintre evenimentele remarcabile ale vieții șahiste internaționale, o adevărată trecere în revistă a forțelor și cunoștințelor celor mai buni șahiști din lume.

Revista sovietică „Șahmatnii Jurnal” scria : „Într-o asemenea competiție de mare anvergură, în care se întilnesc jucători cu excepțională putere de calculare a combinațiilor și în același timp îndrăzneți, nu se poate ciștiga... nepierzînd. De aceea, remizele sînt rare, iar partidele se caracterizează printr-o deosebită combativitate...”

Sub semnătura trimisului ei special, Filippo Nardi, revista „Cronaca degli scacchi” din Milano afirmă : „Cele 21 de partide jucate în primele trei runde s-au prezentat la nivelul cel mai înalt al cunoștințelor teoretice și practice actuale în domeniul șahului. Mai sînt zece runde în care se vor juca încă 70 de partide, pe care iubitorii șahului din lumea întregă le așteaptă nu numai cu curiozitate sportivă, dar ca pe un excepțional material documentar, un material de studiu asupra șahului modern...”

În „Der Abend” din Berlin, Trude Hartmann făcea o judicioasă analiză a cauzelor pentru care maestrul Sperlinger se clasase numai pe locurile 10—12, cu o jumătate de punct obținută în partida nedecisă cu maestrul Levinson. „Sorții nu i-au fost favorabili compatriotului nostru” — scria Trude Hartmann. „El a fost primul care a jucat cu

Dacosta și prima victimă a marelui maestru american Poate că această situație a acționat ca un factor psihologic deprimant... Turneul de la București a demonstrat că, în concepția modernă despre șah, elementul surpriză nu este chiar atât de redus și că, într-o competiție de mare anvergură, nu predomină numai rezultatele normale prin jocul pozițional..."

Foarte celelalte reviste aduceau comentarii asemănătoare, pe același ton. Organizatorii turneului de la București aveau deci toate motivele să fie mai mult decât mulțumiți, având în vedere succesul deplin înregistrat de competiție.

Cu toate acestea, înfățișarea unuia dintre organizatori nu reflecta cîtusi de puțin o asemenea mulțumire. Este vorba de prietenul nostru Anton Ciuperceanu, care, în cele trei zile de cînd începuse turneul, devenise de nerecunoscut. Umbla tot timpul preocupat, dormea foarte puțin, slăbise și se trăsesese la tață, era irascibil și biata tovarășă Olga trebuise nu o dată să rabde ieșirile lui nervoase și exagerat de severe.

În dimineața asta, dimineața zilei de 18 martie, Anton Ciuperceanu părea mai obosit și mai preocupat ca oricînd. Cînd a stat de vorbă cu președintele federației noastre de șah, acesta observase starea lui Anton Ciuperceanu, dar o pusese pe seama surmenajului. Organizarea „turneului de primăvară” căzuse, în bună parte, în sarcina secretarului federației, care lucrase foarte mult în ultima vreme. Așa se face că președintele nu dăduse prea mare atenție aerului preocupat și nervozității lui Ciuperceanu, mulțumindu-se să-și noteze în agenda de birou ca, imediat după terminarea competiției, să-i acorde secretarului federației un concediu de odihnă.

Cititorul își imaginează, desigur, motivele pentru care prietenul nostru Anton Ciuperceanu era atât de preocupat. Sînt motivele care preocupau, în același timp, pe alți doi iubitori ai jocului de șah, aflați în două părți opuse ale lumii: profesorul Roland Despreux, care era acum la Amsterdam, și Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires.

„Îți cer să taci” — îi spusese profesorul Despreux lui Anton Ciuperceanu, după ce-i adusese la cunoștință cele conținute în scrisoarea sosită de la Buenos Aires. „Îți cer să taci, cel puțin deocamdată. Asta, din două motive: în primul rînd pentru că prietenul meu Garcia-Gomez se poate înșela și Martin DACOSTA să nu fie una și aceeași persoană cu măsluitorul și fostul pușcăriaș Dick Martin; în al doilea rînd, fiindcă turneul de la București, această frumoasă competiție așteptată cu ațita nerăbdare de iubitorii șahului din toată lumea, nu trebuie să fie umbrît

de asemenea lucruri... asemenea lucruri... respingătoare. Da, acesta este cuvîntul : respingătoare".

Acum, primul dintre aceste motive dispăruse. Dacosta era îndubitabil Dick Martin. În această privință, mărturia adusă de reporterul Romanescu era edificatoare. Iată deci că „măsluitorul și fostul pușcăriaș" — cum se exprimase profesorul Despreux —, era unul dintre participanții turneului de la București. „Măsluitorul și fostul pușcăriaș" era partenerul a nouă mari maestri internaționali, al unora dintre cei mai buni jucători de șah din lume. Iar „secretarul" său, acest Jeffrey Miller, era plămădit din același aluat cu prietenul său Dick Martin.

Cu câteva zile în urmă, Ciuperceanu îl condusese pe profesorul Despreux la aeroportul Băneasa. În timp ce schimbau o strîngere de mînă, la despărțire, președintele federației internaționale îi spusese :

— Ți-am împărtășit îndoielile mele cu privire la Martin Dacosta și ți-am arătat scrisoarea domnului Garcia-Gomez pentru că socotesc că măcar unul dintre organizatorii turneului de la București trebuie să fie informat în această chestiune. Urmărește jocul lui Dacosta, supraveghează comportarea lui în timpul competiției. Dacă intervine ceva deosebit, o situație nouă, neprevăzută, socotește-te dezlegat de promisiunea ce mi-ai făcut. Într-un asemenea caz, las la aprecierea dumitale dacă să păstrezi în continuare discreția asupra celor aflate.

Acestea au fost ultimele cuvinte pe care i le spusese profesorul. Cîteva minute după aceea, cvadrimotorul argintiu se ridica lin de pe sol, lăsînd pe secretarul federației noastre de șah pradă gîndurilor sale întunecate.

La toate acestea se gîndea Anton Ciuperceanu în dimineața zilei de 18 martie, plîmbîndu-se cu înverșunare în biroul său. Era singur în sediul federației. Toți ceilalți se aflau în Sala Colonadelor, unde urmau să înceapă partidele celei de-a patra rundă ; pînă și tovarășa Olga, care fusese delașată, pe întreaga durată a competiției, ca dactilografă pe lîngă biroul de presă al turneului.

„Ce să fac ?" — se frămînta secretarul federației noastre de șah. De mii de ori își pusese în ultimele zile această întrebare : „Ce să fac ? Ce să fac ?" De cîteva ori se apropiase de președintele federației și voise să-i relateze tot ce știa despre Martin Dacosta. Dar întotdeauna se răzgîndise în ultima clipă. „Ce să fac ? Ce să fac ?"

De cîteva ori se așezase la biroul său și începuse o scrisoare către profesorul Roland Despreux, dar de liecare dată rupsese hîrtia după primele cuvinte. Profesorul Roland Despreux era departe, la Amster-

dam, la mii de kilometri. Scrisoarea ar ajunge târziu, răspunsul și mai târziu. Și apoi, cu ce-l putea ajuta profesorul Despreux?

Anton Ciuperceanu cîntărise toate soluțiile. Ar fi putut, desigur, să convoace o conferință de presă și să dea în vileag adevărata identitate a lui Martin Dacosta, după care juriul internațional al turneului ar hotărî eliminarea din competiție a acestui element dubios și anularea partidelor pe care le jucase pînă atunci. Fără îndoială că o asemenea hotărîre a juriului ar avea aprobarea deplină a profesorului Despreux, în calitatea sa de președinte al Federației Internaționale de șah.

Dar aceasta ar fi însemnat un scandal de proporții uriașe în lumea șahului. Existau, în Occident, o seamă de publicații șahiste, reprezentînd cercurile cele mai reacționare, care ar fi interpretat cu totul tendențios o asemenea hotărîre luată de juriul turneului...

Tînărul se trînti în fotoliu, cu capul în mîini. „Ce să fac? Ce să fac?”

Stătu o vreme cu ochii închiși, apoi sări în picioare, sub imboldul unei hotărîri subite. Își consultă ceasul: trecuse de ora nouă. Mai era aproape un ceas pînă la începerea partidelor rundei a patra. Își luă în grabă pardesiul și pălăria, apoi coborî scările sărînd treptele cîte două.

În stradă avu șansa să găsească imediat un taximetru liber.

— La hotelul „Athénée Palace”, îi spuse șoferului.

Ajuns la destinație, se adresă funcționarului de la poarta hotelului:

— Vreau să vorbesc cu domnul Dacosta. Martin Dacosta din Buenos Aires.

(Continuarea în numărul viitor)

89 77 13 12 11 10 9 8
12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică” și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice” se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PRETUL 1 LEU